

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Поморська академія в Слупську (Республіка Польща)
Коледж Санта-Фе (США)
Центральна бібліотека Болгарської академії наук (Болгарія)
Державний університет Сан-Паулу (Бразилія)
Інститут мов (Федеративна Республіка Німеччина)
Західноукраїнський національний університет (Тернопіль)
Державний архів Полтавської області
Полтавська обласна універсальна наукова бібліотека
імені І. П. Котляревського
Державний історико-культурний заповідник «Поле Полтавської битви»

Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи

**МАТЕРІАЛИ
VII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

24 листопада 2022 року

Полтава

10. ГДА СБУ. Ф. 12. Спр. 18882. Личное дело на полковника КГБ УССР В. Секарева.
11. ГДА СБУ. Ф. 12. Спр. 19813. Личное дело на подполковника КГБ УССР В. Калашникова.
12. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 375.
13. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 608.
14. ГДА СБУ. Ф. 13. Спр. 666.
15. ГДА СБУ. Ф. 60. Спр. 83509. Т. 9.
16. Подкур Р. Ченцов В. Документы органов государственной безопасности УССР 1920–1930-х годов: источниковедческий анализ. Тернополь: Збруч, 2010. 372 с.
17. Судоплатов П. Разные дни тайной войны и дипломатии. 1941 год. Москва: Олма-Пресс, 2001. 382 с.

Оксана Тур,
д.пед.н., доцент,
м. Полтава

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

На сучасному етапі розвитку інформаційного суспільства діяльність електронних бібліотек набуває все більшого поширення. Це пов'язано з тим, що інформаційні технології дедалі глибше проникають у всі сфери життєдіяльності людини і саме тому з-поміж пріоритетних національних проєктів, спрямованих на вирішення системних проблем суспільного розвитку в Україні, одним із основних є проєкт «Електронна Україна», який має на меті сприяти використанню

інформаційного суспільства задля розвитку людства, суспільства, держави [3].

Електронною бібліотекою (англ. *digital library*) називають розподілену інформаційну систему, яка дозволяє зберігати й використовувати різноманітні колекції електронних документів (текст, графіка, аудіо, відео та ін.) завдяки глобальним мережам передавання даних в зручному, для кінцевого користувача, вигляді.

Електронна бібліотека повинна відповідати всім вимогам бібліотеки взагалі та усталеним її різновидам (національній, публічній, центральній, місцевій) і водночас відображати такі специфічні риси: 1) представляти у своїх фондах та пропонувати користувачам інформаційний ресурс в електронній формі; 2) забезпечувати адаптацію стану електронної форми документів змінам в інформаційних та телекомунікаційних технологіях; 3) забезпечувати включення та діяльність своєї системи в мережі електронних бібліотек відповідного рівня та профілю; 4) вести навчання свого персоналу та користувачів правилам роботи електронної бібліотеки – забезпечувати інформаційну грамотність суб'єктів даної форми бібліотечного обслуговування та послуг.

Електронні бібліотеки формуються на базі різноманітних інформаційних установ (бібліотеки, науково-дослідні інститути, заклади освіти, архіви, музеї, видавництва, аналітичні центри, державні інформаційні органи тощо). Отже, об'єктами електронної бібліотеки можуть стати будь-які види текстових документів, а також нетекстові документи, цифрові образи предметів та творів історико-культурної спадщини, програмні продукти, мультимедіа тощо.

Розрізняють спеціалізовані та універсальні електронні бібліотеки.

Спеціалізовані електронні бібліотеки, як правило, відіграють роль окремих частин великих інформаційних систем, до яких вони входять як підсистеми, наближаючись за своїми функціями до повнотекстових баз даних.

В універсальній електронній бібліотеці інформаційний ресурс охоплює усі галузі знань; тут використовується розширений набір цифрових форматів подання

інформації. Прикладом універсальної електронної бібліотеки є наукова електронна бібліотека, яка формується на базі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, що включає колекції електронних аналогів книг, авторефератів дисертацій, статей із періодичних видань та збірників наукових праць, творів класиків української літератури, галузевих нормативних актів; оцифровані раритети, публікації з інтернету з інформаційної та бібліотечної діяльності.

У бібліотечній практиці склалося кілька типів електронних бібліотек: 1) розраховані на різні групи користувачів (дитячі, студентські); 2) засновані на географічному принципі (національні, обласні, міські, сільські та ін.); 3) галузевого характеру (медичні, педагогічні, математичні, музичні, технічні, хімічні та ін.); 4) пов'язані з конкретним типом змісту (дисертації, звукозапис, періодика та ін.).

Потенціал електронних бібліотек величезний, згодом вони можуть об'єднатися в одну (національну, міжнародну). Для реалізації закладених можливостей, цифрові бібліотеки повинні сформувати великі фонди, до яких користувачі зможуть отримувати доступ простіше й швидше, ніж до друкованих фондів традиційних бібліотек. До таких об'єднаних електронних бібліотек висуваються певні вимоги, зокрема: 1) наявність повного фонду ресурсів, необхідних для наукових досліджень, викладання та спілкування; 2) доступність всім групам користувачів (як початківцям, так і досвідченим); 3) керівництво професіоналами, які бачать своє завдання в тому, щоб бути «гідами інтелектуальної та культурної спадщини світу».

Для досягнення цих завдань необхідна фундаментальна трансформація бібліотек: розпочати варто широким оцифруванням, щоб зробити фонди доступними в режимі он-лайн; крім того, потрібно збирати та ширше презентувати матеріали, випущені в цифровому форматі. Важливу роль у цьому відіграватиме тісна співпраця бібліотекарів та видавців: бібліотекарі можуть ділитися своїм досвідом оцифрування, великомасштабного зберігання та надання інформації метаданими;

видавці – досвідом маркетингу, ціноутворення та допомоги клієнтам.

Джерела та література

1. Гуцул Г. Електронні бібліотеки: проблемні питання видавництва, бібліотек, обов'язкового примірника, авторського права. *Вісник Книжкової палати*. 2020. № 10. С. 48–49.
2. Ланде Д., Баркова О. Електронна бібліотека як середовище адаптивного агрегування інформації. *Бібліотечний вісник*. 2018. № 2. С. 12–17.
3. Смаглява Н. Сучасна бібліотека: тенденції та перспективи розвитку в електронному середовищі. *Бібліотечний вісник*. 2013. № 4. С. 56–60
4. Шрайберг Я. Інтеграція бібліотек в інформаційне суспільство, яке розвивається: що нас чекає попереду? *Вища школа*. 2012. № 11. С. 83–119.

Наталія Ландарєва,

завідувачка відділу інформаційних технологій

та комп'ютерного забезпечення НТБ,

м. Полтава

ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ БІБЛІОТЕКИ ЯК ОДИН ЗІ СКЛАДНИКІВ БІБЛІОТЕЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

У статті розглядається питання вивчення історії бібліотеки як важливої складової бібліотечного краєзнавства. Висвітлено досвід роботи науково-технічної бібліотеки Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».